

такою, як наше життя, а тому зведення її до чітких, «мертвих» правил означатиме її смерть [2]. Німецький же філолог, філософ, лінгвіст Вільгельм фон Гумбольдт характеризував національну мову як носія єдності мови та мислення, головною функцією якої є збереження та передача духовного багатства нації. Також Вільгельм фон Гумбольдт окреслював побутову мову духом, тобто свідомістю народу [1].

Історія живої мови не зафіксована в жодних наукових джерелах внаслідок її усної форми існування. Ми можемо почути її в різноманітних фольклорних творах: казках, приказках, переказах, баладах, піснях, які передавалися з уст в уста віками. Тому побутова мова не підлягає кодифікації та систематизації, адже кожний регіон, місто, селище має власні діалектизми, усталені вирази, фразеологізми, значення яких знають тільки справжні жителі цієї місцевості. Це й об'єднує та ідентифікує громадян, вони одразу бачать, а точніше, чують земляка та співвітчизника. Тобто повсякденно-побутове спілкування виражається своєрідними мовними рисами – фонетико-інтонаційними, лексичними, фразеологічними, морфологічними й синтаксичними [5].

Під час звичайного повсякденного спілкування ми не задумуємося, що і як казати. Розмовляючи із знайомими та близькими людьми, можна зрозуміти їх з півслова, з ритміки всього речення, з жесту чи міміки. Адже ми звикаємо до певних штампів мови, до її звичних форм, які поповнюють наші мовні засоби [5]. Основними мовними засобами живого побутового спілкування можуть бути [4]:

– емоційно-експресивне забарвлення, тобто епітети, порівняння, метафори, синоніми-антоніми тощо;

– суфікси, які надають зменшено-пестливого забарвлення;

– специфічні фольклоризми, скорочені слова, просторічна лексика, вигуки;

– неповні, обірвані речення.

Формування та розвиток мови можливий лише в суспільстві. Тільки завдяки народу вона може міцніти, квітнути – жити, без нього ж на неї чекає занепад та смерть. Навіть сьогодні мова зазнає змін, вона пристосовується до поглядів та цілей людей, водночас об'єднуючи їх, надаючи їм національного забарвлення.

Сьогодні нас все більше привчають розмовляти правильною, літературною мовою, але ідентифікуємо ми себе за природною, народною мовою. Тому можна впевнено стверджувати, що побутова мова – це основа єдності народу та його національної ідентифікації.

Список використаних джерел

1. Герасимова О. Держава та мова в контексті процесів глобалізації. *Політичний менеджмент: науковий журнал*. 2007. №5. С. 99–104

2. Лебідь А. Транспозиції поняття «істина» в аналітиці мовних конструкцій. *Наукові записки: науковий журнал*. 2013. №13. С. 35–39.

3. Національна ідентичність. *Українська Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 21.04.2022)

4. Розмовний стиль мовлення. *Українська Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 24.04.2022)

5. Розмовно-побутовий стиль мови і мовлення. *Онлайн-бібліотека української літератури*: веб-сайт. URL: <http://litmisto.org.ua/?p=5456> (дата звернення 18.04.2022)

6. Шевченко О. В. Національна ідентифікація як чинник формування елітарної особистості. *Українська еліта та її роль у державотворенні*: збірник наукових праць. Київ. 2000. № 1/2 (14). С. 298–302.

Чудин П. О., здобувач вищої освіти 1 курсу, група Т -211

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

НАЦИСТСЬКИЙ ОКУПАЦІЙНИЙ РЕЖИМ НА ТЕРИТОРІЇ РАЙХСКОМІСАРІАТУ «УКРАЇНА»

Власна адміністративно-територіальна система управління німцями створювалась одразу після того, як були захоплені українські землі. У завдання адміністрації входило

умиротворення регіону та експлуатація його ресурсів та людей на користь Німеччини. Вже 16 липня 1941 р. Гітлер призначив нацистського гауляйтера Еріха Коха райхскомісаром запланованого Райхскомісаріату «Україна», створеного указом фюрера від 20 серпня 1941 р. Спочатку він підпорядковувався імперському міністерству окупованих східних територій А.Розенберга, а потім став окремою організацією Німеччини. Перша передача радянської території України від військової до громадянської адміністрації відбулася 1 вересня 1941 р. Подальші переходи відбулися 20 жовтня та 1 листопада 1941 р., а остаточний перехід – 1 вересня 1942 р., внаслідок чого межі Райхскомісаріату вийшли за межі Дніпра [1].

Райхскомісаріат «Україна» мав центр у Рівному, об'єднуючи Рівненську, Волинську, Кам'янець-Подільську, Житомирську області, крім того, півні районі Тернопільської та Вінницької областей, включаючи місто Вінниця, а також Київську, Полтавську, Миколаївську (без західних районів), Кіровоградську, Херсонську, Запорізьку і Дніпропетровську області. Крім цього, до Райхскомісаріату входили прилеглі території сучасної Білорусії, Брянської області та довоєнної Другої Польської Республіки [1].

Організація нового порядку на захоплених землях мала більш менш злагоджену систему, яка чітко декларувалася у новоприйнятих законодавчих актах. У таких законодавчих та директивних документах демонструється вся суть визначеного режиму. Зокрема, в «Основних положеннях про військову адміністрацію тилового району» (1941 р.) та наказу про цивільне управління на окупованих східних територіях (1941 р.) [2], чітко простежується, що території України мають забезпечувати усі потреби німецької влади. В результаті, місцеве управління здійснює політику, завдяки чому реалізуються плани імперського уряду.

Окупаційним режимом у Райхскомісаріаті «Україна» передбачалось використання певних елементів, які мали надати йому національного забарвлення, а саме, визнати українську мову як офіційну мову, нарівні з німецькою, запровадити карбованець, утворити українську допоміжну поліцію тощо. Деякими дослідниками такі дії сприймалися як певні кроки до того, щоб утворити українську державу під протекторатом Німеччини. В той же час влада Райхскомісаріату обмежила освіту до чотирьох класів народної школи, скоротила вищі щаблі освіти до вузьких практичних спеціальностей, закривала наукові установи, бібліотеки та музеї, розкрадаючи їхнє майно, знижувала рівень друку [3].

Основна задача окупаційної влади полягала в тому, щоб направити незадоволення українців в потрібне русло, демонструючи таким чином «справжніх» ворогів нації, і показуючи дієвість та «благородні» наміри німецької влади щодо своїх намірів стосовно українських земель, які покращать життя. Але, звичайно реальні плани кардинально відрізнялися від пропагандистських. В Імперському міністерстві народної освіти і пропаганди існував і спеціальний східних відділ з філіалом «VINETA» (служба пропаганди в східних районах), яким здійснювалось керівництво пропагандистськими акціями у війні проти Радянського Союзу. Також у німецьких документах фігурує підрозділ, що має назву «Україна» («Propaganda-Abteilung U»), що діяв при штабі групи армій «Південь».

Пропагандистська форма діяльності полягала:

- У веденні радіопробанди та радіопрослухування;
- У виробленні особливого стилю риторики нацистів, задля того, щоб проводити успішну агітацію та пробанду серед місцевого окупованого населення;
- У розробці спеціальних пропагандистських операцій;
- У виготовленні друкованих засобів пробанди та організації постачання цієї продукції на території окуповані Райхом [4].

Головна задача цього управління полягала в організації підривної діяльності проти Радянського Союзу, використовуючи пробанду та агітацію. Було запущено велику кількість антирадянських брошур і листівок, що закидувались в тил Червоної Армії і

розповсюджувались серед радянських людей, які знаходились на каторжних роботах в Німеччині.

Створення Райхскомісаріату «Україна» мало відігравати важливу роль у плані Гітлера щодо створення «життєвого простору» (Lebensraum) для арійської раси. За GENERALPLAN OST 35% українців були визнані такими, що підлягають германізації, 30% спочатку планувалося відправити до Сибіру [5]. За іншими даними, більшість українців як нижча раса «недолюдини» (нім. Untermenschen) не підлягали германізації. Частина їх мала бути видворена за Урал – в Азію, а Райхскомісаріат мав бути заселений, переважно, німецькими колоністами [2]. Українці підлягали знищенню різними способами: обмеженням постачання продовольства для міського та медичних послуг для всього населення, виключно суворим поводженням з військовополоненими-українцями та робітниками, вивезеними на роботи до Німеччини, масовими розправами та жорстокими покараннями. Усього на території України було знищено 3,9 млн. мирних жителів під час окупації, 2,2 млн. примусово вивезли на роботу до Німеччини, 1,3 млн. – загиблі військовополонені. Внаслідок військових дій населення в Райхскомісаріаті у 1943 році порівняно з 1939 роком зменшилося на 30%, у тому числі серед «неєвреїв» – на 24% [5].

Німці вивозили з України також і сировину. За роки окупації з території Райхскомісаріату «Україна» було вивезено: вугілля – 1 033 339 тонн, марганцевої руди – 500 499 тонн, залізного брухту – 1 850 762 тонн та більш ніж 50 000 тонн чорнозему. Також німці вивезли 9,2 млн. тонн зерна, 622 тис. тонн м'яса та мільйон тонн інших продуктів, для перевезення яких було задіяно 1418 тис. вагонів [6].

Отже, становлення Райхскомісаріату «Україна» на території українських земель відбулося безпосередньо відразу після її захоплення. У своїй пропагандистській діяльності на окупованих територіях нацистська Німеччина використовувала багато різноманітних методів і засобів ведення інформаційної війни, зокрема вона прощтовхувала свою пропаганду через пресу, кіно, радіо, плакати, листівки, театр, освіту, людей (як німців, так і громадян Радянського Союзу). Національні почуття українців у Райхскомісаріаті мали підтримуватись настільки, наскільки така політика ділила українців та росіян, усуваючи небезпеку загального антинімецького фронту. Німці намагалися вивезти якомога більше корисних ресурсів з України для інтересів фронту та розвитку своєї країни. Влада Райхскомісаріату знищувала та примушувала до трудового ладу усі верстви населення України та вчиняла розправи, щоб звільнити місце для аріїв «чистокровних німців». Тому ми повинні пам'ятати ці події щоб вони ніколи не повторювалися, пам'ятати що ми люди а не чудовиська, цінити своє життя та життя інших.

Список використаних джерел

1. Лисенко О. Окупаційний режим на Україні у 1941-1943 рр.: адміністративний аспект // Архіви окупації. 1941-1944. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 762-769. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/7514>
2. Пігідо-Правобережний Ф. П. Велика Вітчизняна війна: спогади та роздуми очевидця. Київ, 2002. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://exlibris.org.ua/vvv/index.html>
3. Вчорашня Є.В. Нацистська пропаганда на окупованих територіях Східної Європи під час Другої світової війни (на прикладі Райхскомісаріату Україна): кваліфікаційна робота. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 87 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/5545>
4. Долгорученко К.О., Сахно А.О. Цілі інформаційно-аналітичної розвідувальної діяльності спецвідділу «Вінета» в юридичних документах Третього Райху: історико-правовий аспект // Правовий часопис Донбасу. №2 (63). 2018. С. 6-11. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/2177>
5. Дерейко І. Місцеві формування німецької армії та поліції у Райхскомісаріаті «Україна» (1941–1944 роки). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://coollib.com/b/241093/read>
6. Окупаційний режим в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidru4niki.com/14691113/istoriya/okupatsiyniy_rezhim_ukrayini